

Poznámky ke staročeskému odkazu Jana Vilikovského

MICHAELA SOLEIMAN POUR HASHEMI (BRNO)

Klíčová slova: Jan Vilikovský, literární medievistické bádání, Josef Baudiš, svatovojtěšské legendy, svatokateřinská legenda, středověká satira, medailon o Vilikovském Milana Kopeckého

Key words: Jan Vilikovský, Middle Age literary research, Josef Baudiš, St. Adalbert legends, St. Catherine legend, Middle Age satire, Milan Kopecký's Profile on Vilikovský

Abstract:

The paper deals to the contribution of Jan Vilikovský (1904–1946) to the Middle Age literary research. The author puts his works on the St. Adalbert legends, St. Catherine legend and the Middle age satire into a new research context. This way it is shown the importance of Jan Vilikovský as a literary scholar, translator and editor.

Můj příspěvek se týká osobnosti, která spojuje české a slovenské prostředí, a to v oblasti bádání o starší literatuře. Je jí Jan Vilikovský (1904–1946), mj. i člen poválečného semináře pro slovanskou filologii FF MU, v němž tehdy zaměření na bohemistiku převládalo.

Význam Jana Vilikovského je natolik podstatný, že jeho odkazu byla věnována pozornost ve speciálních studiích, medailonech i samostatných heslech, naposledy *Lexikonu*¹. Přesto mi dovoluť shrnout nejprve několik Vilikovského známých biografických faktů, uvést charakteristiku jeho základních děl i jeho podíl na staročeském bádání ve vztahu k dosavadní relevantní literatuře o něco doplnit. Navázat se pokusím zčásti hodnotící reflexí následného badatelského kontextu k vybraným Vilikovského tématům a současně i naznačím, jaké otázky se nabízejí v souvislosti s jeho bádáním např. ještě řešit.

Sledujeme-li Vilikovského biografická data, uvědomujeme si, že byl svým narozením spjat s Čechami (v Semečnicích, obci ve Východočes-

¹ LEHÁR, Jan: *Jan Vilikovský*. In: *Lexikon české literatury*. [Díl] 4, S–Ž, sv. I. S–T. Red. L. Merhaut. Praha, Academia 2008, s. 1335–1337.

kém kraji se narodil), místem bydliště – Českým Meziříčím a Prahou – však už jak s Čechami, tak se Slovenskem, konkrétně s Bratislavou, kde převážně žil a pracoval v posledních pěti letech svého života. Podobně – ve vztahu k Čechám a Slovensku – tomu je i s místem Vilikovského studia a i s jeho vysokoškolským působištěm. Vilikovský totiž nejprve studoval na KU v Praze francouzštinu a latinu (1922–1924), k nimž si brzy přidal češtinu a historii, přičemž ho tam z učitelů zaujal nejvíce Václav Tille (odborník na srovnávací literaturu); v Bratislavě, kam Vilikovský přestoupil a studoval po další tři roky (1924–1927), na něj zase měl velký vliv historik Václav Chaloupecký (mj. badatel o středověkých legendách) a významný filolog a znalec keltštiny Josef Baudiš (kterému věnoval opakovaně své příspěvky–nekrology: roku 1933 a 1934).² V Bratislavě Vilikovský ukončil studium disertační prací nazvanou *Příspěvky k poznání Kosmova latinského vzdělání* (čas. 1928); v 29 letech se již habilitoval (roku 1933 na téma *Latinská poezie žákovská v Čechách*, práce vyšla o rok dříve; navázal v ní na svůj spis *Latinská poezie v středověkých Čechách* z roku 1930), v 31 letech, tj. v roce 1936, byl jmenován pro obor dějiny literatury československé v Bratislavě mimořádným profesorem a roku 1945 v Brně řádným profesorem dějin starší české a slovenské literatury.

Nutno zdůraznit, že Bratislava, kde na mladé univerzitě působili několik výrazných odborníků z českých prostředí, kteří se předtím habilitovali v Praze, ale nemohli se tam existenčně uplatnit, umožnila pozdějším věhlasným osobnostem velmi dobré podmínky pro jejich vědecký rozvoj, navíc mnozí z nich nový prostor pracoviště nevnímali zpravidla pouze jako dočasný.³ Na Masarykovu univerzitu byl Jan Vilikovský přeložen pražským ministerstvem školství k 1. červenci 1939, ale své místo mohl nastoupit až v roce 1945 (na brněnské filozofické fakultě tedy prakticky působil pouze po jeden akademický rok).

Význam Jana Vilikovského tkví v jeho badatelských výsledcích soustředěných k medievistice. Netřeba přitom zapomínat i na Vilikovského přínos jiného charakteru, konkrétně na jeho překlad velšských pověstí s názvem *Mabinogi* (z roku 1934⁴) a slovník slovensko-anglický (z roku

² Bratislava VII, 1933, s. 309–312; Ročenka University Komenského za studijní rok 1933–1934 (v Bratislavě 1934), s. 34–39. Nekrolog na Josefa Baudiše. – Tyto bibliografické položky v *Lexikonu* (viz pozn. 1) chybí. Nalezla jsem je v Baudišově bibliografii, jejímž autorem byl Václav Machek. (Srov. též http://volny.cz/enelen/baud/baud_bib.htm.)

³ Srov. KOPECKÝ, Milan: *Medievalistické dílo Jana Vilikovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II. Red. A. Kratochvíl. Brno, Mova 1994, s. 77.

1946).⁵ V rámci Vilikovského odborného odkazu bývá nejvýše hodnocena především jeho syntéza *Pisemnictví českého středověku* (1948), vydaná až posmrtně Antonínem Škarkou jako Vilikovského vlastní reprezentativní výbor z jeho předchozích studií. Na základě této knihy je patrné, že stálá podnětnost Vilikovského badatelské osobnosti spočívá v jeho neizolovaném zkoumání tvorby české s latinskou, s oporou o jeho vlastní překlady, navíc z hlediska dobového duchovního života a znalosti literárních estetických norem středověkých děl.

Konkrétně dále zmíníme Vilikovského význam pro periodizaci starší literatury. Ve sborníku *O Josefu Pekařovi z 1937*⁶ zdůvodnil zařazení husitství do středověku (a odmítl tedy jeho vydělování do novověku), jak do té doby převládalo v pozitivistických dějinách (husitství bylo zařazeno do literatury doby střední). Za hranici mezi středověkou a novověkou literaturou Vilikovský považoval až předěl 15. a 16. století, což odpovídá dnes uzuálně přijaté periodizaci (tzv. akademických dějin z roku 1959).

Z Vilikovského edic uvádíme v chronologickém pořadí nejprve jeho překlad z latiny s úplným titulem *Bruno z Querfurtu, Život a utrpení sv. Vojtěcha, biskupa a mučedníka* (1935, jako 1. sv. břevnovské knižnice), kterou připravil k vydání se svými poznámkami a předmluvou historika Rudolfa Holinky. Vojtěšské téma Vilikovského zaujalo jistě i pod vlivem práce Václava Chaloupeckého (mj. autora knih *Na úsvitě křesťanství* 1924/42; *Svatý Vojtěch* 1934). Vilikovský také věnoval filologický a literárněvědný rozbor (už v roce 1929) anonymní veršované legendě *Versus de passione sancti Adalberti*, kterou datoval na rozdíl od předchozího bádání do poslední čtvrtiny 11. století. O Vilikovského nesporném badatelském nadání svědčí v daném kontextu fakt, že po dlouhých odborných polemikách (vyslovení odlišných názorů na dataci textu *Versus...* především Rudolfem Urbánkem a kontroverzních vojtěšských hypotéz Oldřicha Králíka, na něž polemicky reagovali především Jaroslav Ludvíkovský

⁴ Kniha vyšla poté v Čechách ještě celkem čtyřikrát – v roce 1944, 1949, 1965 a 1995.

⁵ V otcových stopách pokračuje i jeho syn Ján (nar. 1937, PhDr., CSc.), který je především známým překladatelem (jeho dosud poslední kniha z roku 2002 nese název *Překlad jako tvorba*). Mladší syn Pavel Vilikovský (nar. 1941) je zase hodnocen především jako významný současný slovenský prozaik. Srov. např. MACHALA, Lubomír: *Papagájské bilancování a perspektivní pucování: Poznámky k prozaickým knihám Pavla Vilikovského z posledních dvou let*. RAK, 12, 2007, č. 2, s. 35–40.

⁶ VILIKOVSKÝ, Jan: *Rozsah českého literárního středověku*. In: O Josefu Pekařovi. Praha, Řád 1937, s. 148–152; studie byla pak otištěna v syntéze VILIKOVSKÝ, Jan: *Pisemnictví českého středověku*. Praha, Universum 1948, s. 9–12.

a Dušan Třeštík) se k jeho dataci alespoň české bádání zase přiklonilo (a to na rozdíl od polského). Takové závěry⁷ jsou rozvedeny v poslední obdivuhodné syntéze vojtěšského tématu, kterým je publikace *Slavníkovci ve středověkém písemnictví* (1987). Její autoři, konkrétně Jiří Sláma, do ní s náležitou citací převzali ze zmíněného Vilikovského překladu roku 1935 jeho poznámky; klasická filoložka Jana Zachová (v souvislosti s Brunonovým tzv. „Delším životem“)⁸ beze změny i zmíněný Vilikovského překlad (stejně jako před nimi i Oldřich Králík v publikaci *Nejstarší legendy přemyslovských Čech*, 1969), zatímco v souvislosti s jiným vojtěšským překladem (Ferdinanda Stiebitze) přikročila k drobným úpravám. Právě uvedená fakta přispívají k zvýraznění významu Vilikovského jak badatele, tak překladatele z latiny.

Z roku 1938 pochází Vilikovského objevený výbor *Próza z doby Karla IV.*⁹ Sám jej pojmenoval jako antologii a uvedl, že první podnět k ní mu dal Václav Tille, jehož původní představu – vydat soubor exemplů z doby Karlovy – se mu však nemohlo podařit z časových důvodů (kvůli neprobádanosti množství rukopisného materiálu) uskutečnit. Je to celkem 33 textů zpřístupněných zčásti v úplnosti (to se přirozeně týká textů kratších, právě typu exemplů, často vydaných vůbec poprvé), zčásti v ukázkách (např. Vilikovského výběr z rozsáhlého Tkadlečka). Vilikovského zaslíbený doslov i komentáře a poznámky k textům znamenají přitom výrazný vědecký přínos. Za překladatelské prvenství Vilikovského v daném výboru nutno pokládat především jeho zpřístupnění ukázek z díla Jana z Jenštejna.¹⁰ Většina textů zmíněného výboru byla později vydána v nových edicích, jejich autoři však Vilikovského ne vždy adekvátně citovali: z osobností jeho badatelské generace se to konkrétně nabízelo alespoň v překladatelské poznámce¹¹ reprezentativní publikace *Vita Caroli* z roku

⁷ Srov. NOVÝ, Rostislav – SLÁMA, Jiří – ZACHOVÁ, Jana: *Slavníkovci ve středověkém písemnictví*. Praha, Vyšehrad 1987, např. s. 200–201.

⁸ Tzv. „Kratší legenda“ byla v uvedené knize publikována v překladu Jany Zachové úplně poprvé.

⁹ Kniha *Próza z doby Karla IV.* vyšla v pozmeněném vydání podruhé roku 1948 (a v této souvislosti se nabízí mj. i nový badatelský příspěvek k tématu).

¹⁰ Srov. VILIKOVSKÝ, Jan: *Próza z doby Karla IV.* Praha, Evropský literární klub 1938, s. 257 (poznámka o Vojtěchu Raňkovu z Ježova).

¹¹ Jejím autorem byl Bohumil Ryba. Srov. PAVEL, Jakub: *Karel IV., Vlastní životopis*. Praha, Odeon 1978: Poznámky k edici latinského textu (nepaginováno). Vilikovského přístup k překladu (srov. VILIKOVSKÝ, Jan: *Próza z doby Karla IV.* Praha, Evropský literární klub 1938, s. 257, poznámka o *Vlastním životopise Karla IV.*) by zasloužil alespoň zmínku; srov. např. jeho řešení ve vztahu k českým překladům textu, či jeho údaje o sedmé kapitole Karlova životopisu. (Navic B. Ryba Vilikovského dílo dobře znal, byl mj. čas-

1978 (vydané v roce šestistého výročí smrti Karlovy). Dále při hodnocení dané Vilikovského knihy nelze ještě alespoň opomenout fakt, že texty, které byly původně psány ve staročeštině, Vilikovský převedl do nové češtiny, což v doslovu ke knize *Pisemnictví českého středověku* kriticky hodnotí Škarka a vysvětluje to ve shodě s Vilikovským jako ústupek nakladateli.¹²

V této souvislosti nutno dodat, že o stejný přístup se pokoušeli badatelé různých generací, a to i ve spolupráci s překladateli, přičemž výsledky jejich práce byly přijímány částí odborné veřejnosti apriori nevraživě. Otázka překladů staročešských textů se konečně jeví stále víc jako aktuální, a to jako jedna linie jejich zpřístupňování, tedy rozlišení edice čtenářské a odborné, už jen z prostého důvodu různého určení textů, jejichž jediným recipientem není pouze odborná veřejnost.

O dva roky později vychází Vilikovského kniha *Staročeská lyrika* (1940), překonaná Janem Lehárem v jeho díle *Česká středověká lyrika* (1990)¹³; roku 1941 poprvé Vilikovského edice *Legendy o sv. Kateřině* (2. vyd. je z roku 1946). Z nich se soustředíme nyní pouze na druhou uvedenou položku z hlediska jejího druhého vydání, které obsahuje i Vilikovského předmluvu.¹⁴ V jejím kontextu se soustředíme pouze na fakt, že se dnes už téměř stoletá interpretace legendy zaměřovala zvláště k textovému místu zasnub Kateřiny a Krista úvahami o předloze překrásné komnaty, kde se zasnuby odehrávají. Do této badatelské linie patří z reno-

tým recenzentem jeho prací; srov. např. údaje v *Lexikonu české literatury*, pozn. 1, s. 1337.) – Dobové hodnocení překladu publikace z roku 1978 jsem dosud nedohledala, teoreticky by se dalo předpokládat v případě Emmy Urbánkové, a to vzhledem k jejímu badatelskému zaměření i jejímu dílu *Klementinské zlomky nejstarších českých legend* (Praha, SPN 1959), které dedikuje památce Vilikovského a Holinky (nerozlučných přátel) a navíc na Vilikovského bádání navazuje.

¹² Srov. ŠKARKA, Antonín: *Doslov*. In: VILIKOVSKÝ, Jan: *Pisemnictví českého středověku*. Praha, Universum 1948, s. 241; VILIKOVSKÝ, Jan: *Próza z doby Karla IV.* Praha, Evropský literární klub 1938, s. 254.

¹³ Jako dosud nepřekonané jsou zato hodnoceny Vilikovského spisy *Latinská poezie v středověkých Čechách* z roku 1930 a *Latinská poezie žákovská v Čechách* z roku 1932, a to explicitně M. Kopeckým: KOPECKÝ, Milan: *Medievalistické dílo Jana Vilikovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II. Red. A. Kratochvíl. Brno, Mova 1994, s. 78.

¹⁴ První vydání z roku 1941 bylo uvozeno předmluvou Josefa Hrabáka, proto se dále nabízí precizovat i rozdíly v pojetí svatokateřinského tématu u obou badatelů komplexně (vzhledem k vybraným tématům to provedl v širším badatelském kontextu LEHÁR, Jan: *Nejstarší česká epika*. Praha, Vyšehrad 1983, s. 158–187). – Za relevantní je přitom třeba pokládat i fakt, že Vilikovský na toto první vydání vůbec neodkazuje.

movaných odborníků (kteří se současně legendou zabývali a připravili ji i k vydání) před Vilikovským Franz Spina (*Die alttöechische Katharinenlegende der Stockholm-Brünner Handschrift*, 1913), po Vilikovském zvláště Eduard Petřů (badatelsky poprvé 1972 v knize *Zašifrovaná skutečnost*, naposledy *Vzdálené hlasy*, 1996; vyd. jako *Život svatě Kateřiny*, 1999) a Jan Lehár (badatelsky v knize *Nejstarší česká epika*, 1983, časopi-secky již 1980; 1. vyd. jako *Legenda o svatě Kateřině*, 1983, 2. vyd. 1988, s novočeským překladem Jiřího Pelána). Vilikovský byl přitom tím typem badatele, který hledal literární předlohu uvedeného textového místa (pokládal za ni jednoznačně líčení nebeského Jeruzaléma v Apokalypse), jiní badatelé odkazují (i) na možnost inspirace životní realitou doby Karla IV., konkrétně stavebními památkami, které svou výzdobou připomínají tematizaci v legendě, tj. především karlštejnskými kaplemi. Takto uvažoval nejprve Franz Spina, k jehož názoru měl blíže i Jan Lehár (Spinova hypotéza se mu jevila oproti tvrzení Vilikovského jako alespoň násilně nevykonstruovaná¹⁵). Jakousi syntézu obou přístupů nutno hledat v pracích Eduarda Petřů, který především ve své svatokateřinské studii (soubor *Vzdálené hlasy*, 1996) reagoval na podnětný názor Jitky Otáhalové, že by interpretace měla být založena na „skryté znalosti symbolického významu drahých kamenů“, přičemž za prvotní inspiraci legendy pokládal ve shodě s charakterem středověkého díla (a de facto i názorem Vilikovského) literární předlohu. Právě vzhledem k charakteru středověkého díla nutno v této souvislosti upozornit na známý fakt, že literární předloha byla autor-y napodobována v různé míře, vzhledem ke konkrétnímu svatokateřinskému textu navíc i na fakt, že zvláště výtvarná jedinečnost karlštejnských kaplí i její typ intimity musel vzdělance Karlovy doby nesporně inspirovat.

Z dalších Vilikovského prací se už pouze pokusíme hodnotit jeho vydání staročeských satir z roku 1942 (doprovzené perokresbami Antonína Strnadela), a to jak jejich starší vrstvy (*Satiry o řemeslnících, Desatero kázanie božie, O liščě a čbánu*), tak mladší vrstvy (byť pouze jejího dominantního textu *Podkoní a žák*). Dostává se tak nejvíce do kontextu s bádáním Josefa Hrabáka, který tématu věnoval o rok dříve důkladný rozbor versologický v zásadním příspěvku *Smilova škola* z roku 1941 (v níž právě uvedený název zavedl a zdůvodnil), a to i díky zvolené metodě (vyšel jako 3. svazek PLK). Vilikovský, jinde pečlivě odkazující na předchozí bádání, však tuto práci ve své edici nikde nezmiňuje.¹⁶ Hrabák později vydal (v edici Památky staré literatury české) opakovaně jak *Staročeské satiry*

¹⁵ Srov. LEHÁR, Jan: *Nejstarší česká epika*. Praha, Vyšehrad 1983, s. 168.

¹⁶ V daném případě lze vzhledem k dataci obou vydání (1941 a 1942) uvažovat o míjení se uvedených prací, ve světle kontextu dvou vydání kateřinských legend se taková hypotéza nejeví jako pravděpodobná.

(1947), tak *Staročeské satiry Smilovy školy* (1951), tak i obojí – *Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy* (1962). Nutno přitom dodat, že Hrabák Vilikovského na několika místech svých edic pečlivě cituje¹⁷, a to i u jeho překladu bajky o lišce a džbánu, který ve svých edicích využívá (Vilikovský jej zahrnul do své knihy *Próza z doby Karla IV.*, na základě nalezeného textu ve sbírce latinských postních kázání).

Ponechám už stranou Vilikovského časopisecké studie publikované především v Řádu (tedy katolicky zaměřené revue), které sám autor podrobil výběru, a část z nich začlenil do své (již posmrtně vydané) syntézy (1948). Komplexní zhodnocení takových příspěvků by si zasloužilo badatelskou pozornost, a to i vzhledem k faktu právě uvedeného Vilikovského výběru. Věnovat se více také nebudu Vilikovského příspěvku o literárním životě ve Slezsku, který vydal nově – spolu s analogicky zaměřenými studiiemi Vašicovou a Grundovou – v jedné publikaci roku 1999 Libor Pavera.

Pouze výčtem se dotknu několika zásadních příspěvků Vilikovského vztahujících se primárně ke slovenské literatuře¹⁸, kterou Vilikovský vnímal pochopitelně jako součást literatury československé. Je to především téma kancionálu Jiřího Třanovského¹⁹, dále otázka autorství Janka Matušky ke slovům slovenské hymny, jejíž nejstarší text Vilikovský objevil, i jeho zpřístupnění tzv. autobiografie Samuela Hruškovice (1641; 1943).

Svůj příspěvek zakončím reflexí Jana Vilikovského jako pedagoga, na základě textu²⁰ Milana Kopeckého (1925–2005), který se k Vilikovskému hlásil s úctou a respektem jako k jednomu ze svých „staročeských“ předchůdců. I když tedy nominálně Vilikovský mohl v Brně na univerzitním stolci působit pouze jediný rok, padlo na něj – stejně jako ve slovanském semináři i na Antonína Grunda – břemeno výuky hned několika let, pro-

¹⁷ Srov. HRABÁK, Josef: *Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy*. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1962, např. s. 11–12, 23, 51.

¹⁸ Ve vztahu ke slovakistice je v *Lexikonu* citován pouze příspěvek E. Tkáčikové z roku 2003 (*Príspevky k dejinám literárnovednej slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave*). Srov. pozn. 1, s. 1336.

¹⁹ Vedle *Bible kralické* to byl jistě „nejvlivnější“ tisk českého exilu, a to i vzhledem k počtu jeho vydání. (Srov. naposledy MALURA, Jan – KOSEK, Pavel: *Čistý plamen lásky*. Ostrava–Brno, Ostravská univerzita – Host 2004, s. 67.)

²⁰ KOPECKÝ, Milan: *Medievalistické dílo Jana Vilikovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II. Red. A. Kratochvíl. Brno, Mova 1994, s. 82. (Vilikovskému Kopecký věnoval opakovaně texty – taktéž v roce 1973 a 1993; srov. Lehár v *Lexikonu české literatury* (2008), s. 1337, pozn. 1; medailon z roku 1994, jehož určení pro Svobodnou Evropu do jisté míry ráz textu ovlivnilo, se už v lexikonovém hesle neuvádí.)

tože v prvním poválečném ročníku studovaly jak stovky válečných maturantů, tak předválečných vysokoškoláků. Těmi z nich, kteří jeho semináře navštěvovali, byl Vilikovský hodnocen jako oblíbený a náročný pedagog. Jeho studenti museli nejprve interpretovat jedno básnické a jedno prozaické dílo z tzv. novodobé literatury a až poté mohly postoupit do staročeského semináře. Na závěr si dovolím z Kopeckého medailonu přímo citovat:²¹

„Před duševním zrakem vidím dodnes jasně scénu ze závěru staročeského semináře počátkem listopadu 1946: na svůj věk staře vyhlížející Vilikovský, šedivý a mírně skloněný, nám sděloval tichým hlasem, že nejbližší dva týdny nebude konat výuku a že další termín už oznámí na seminární vývěsce asistent. Ano, oznámil, ale 15. listopad jako den náhlého úmrtí Vilikovského a 19. listopad jako datum jeho pohřbu.

Byl to tuším poslední pohřeb profesora Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně přímo z fakulty. Cesta z auly vedla pak do Bratislavy k poslednímu odpočinku. V pouhých 42 letech odcházel od díla nedokonaného, a přesto uceleného, velký český medievalista a příkladně charakterní člověk.

Ars longa, vita brevis.“

Literatura

Primární

ŠKARKA, Antonín: *Doslov*. In: VILIKOVSKÝ, Jan: *Písemnictví českého středověku*. Praha, Universum 1948, s. 237–243.

VILIKOVSKÝ, Jan: *Proza z doby Karla IV.* Praha, Evropský literární klub 1938.

VILIKOVSKÝ, Jan: *Staročeská lyrika*. Praha, Melantrich 1940.

VILIKOVSKÝ, Jan: *Staročeské satiry*. Praha, Vyšehrad 1942.

VILIKOVSKÝ, Jan: *Legenda o svaté Kateřině*. Praha, Vyšehrad 1946.

VILIKOVSKÝ, Jan (vyd. Antonín Škarka): *Písemnictví českého středověku*. Praha, Universum 1948.

²¹ Tamtéž, s. 82.

Sekundární

HRABÁK, Josef: *Staročeské satiry Hradeckého rukopisu a Smilovy školy*. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1962.

KOPECKÝ, Milan: *Medievalistické dílo Jana Vilikovského*. In: Rozhlasová univerzita Svobodné Evropy II. Red. A. Kratochvil. Brno, Mova 1994, s. 76–82.

LEHÁR, Jan: *Česká středověká lyrika*. Praha, Vyšehrad 1990.

LEHÁR, Jan: *Jan Vilikovský*. In: Lexikon české literatury, [Díl] 4, S-Ž, sv. I. S-T. Red. L. Merhaut. Praha, Academia 2008, s. 1335–1337.

LEHÁR, Jan: *Nejstarší česká epika*. Praha, Vyšehrad 1983.

MACHALA, Lubomír: *Papagájské bilancování a perspektivní pucování: Poznámky k prozaickým knihám Pavla Vilikovského z posledních dvou let*. RAK, 12, 2007, č. 2, s. 35–40.

MALURA, Jan – KOSEK, Pavel: *Čistý plamen lásky*. Ostrava – Brno, Ostravská univerzita – Host 2004.

NOVÝ, Rostislav – SLÁMA, Jiří – ZACHOVÁ, Jana: *Slavníkovci ve středověkém písemnictví*. Praha, Vyšehrad 1987.

PAVEL, Jakub: *Karel IV., Vlastní životopis*. Praha, Odeon 1978.

PAVERA, Libor: *Starší česká literatura ve Slezsku*. Ostrava, Společnost Leopolda Vrly 1999.

PETRŮ, Eduard: *Zašifrovaná skutečnost*. Ostrava, Profil 1972.

PETRŮ, Eduard: *Vzdálené hlasy*. Olomouc, Votobia 1996.

URBÁNKOVÁ, Emma: *Klementinské zlomky nejstarších českých legend*. Praha, Státní pedagogické nakladatelství 1959.

